

SAŽETAK PRESUDE

AZIZOV I NOVRUZLU PROTIV AZERBAJDŽANA PRESUDA VIJEĆA OD 18. VELJAČE 2021. ZAHTEJEV BR. 65583/13 I 70106/13

Nedostatno obrazloženje produljenja pritvora prosvjednika protiv vlasti bilo je protivno njihovom pravu na slobodu

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva, azerbajdžanski državljani g. Azizov i g. Novruzlu, kao članovi nevladine organizacije mladih (dalje u tekstu: NIDA-e), sudjelovali su u mirnim protuvladinim prosvjedima u vezi sa smrću vojnika u neborbenim situacijama. Podnositelji su potom uhićeni te im je određen istražni zatvor pod optužbom za nedozvoljeno posjedovanje narkotika i molotovljevih koktela, koji su pronađeni u pretrazi njihovih stanova, dan prije nego su planirani novi prosvjedi NIDA. U zajedničkom priopćenju za javnost, Ured glavnog državnog odvjetnika i Ministarstvo nacionalne sigurnosti izjavili su da su radikalne destruktivne sile ilegalnim radnjama nastojale potkopati postojeću političku i socijalnu stabilnost u zemlji. U iduća dva mjeseca azerbajdžanske vlasti zatvorile su više od pola članova upravnog odbora NIDA. Nizom azerbajdžanskih sudskih odluka, podnositeljima zahtjeva je produžen pritvor. Ujedno, njihovi zahtjevi za određivanjem kućnog pritvora odbijeni su bez posebnog razmatranja specifičnosti zahtjeva i obrazloženja, uključujući i činjenicu da je drugi podnositelj u trenutku pritvaranja i dalje bio maloljetan. U konačnici, podnositelji zahtjeva proveli su ukupno godinu, mjesec i 29 dana u pritvoru prije nego li su osuđeni u kaznenom postupku.

PRIGOVORI

Podnositelji zahtjeva pred ESLJP-om su prigovorili temeljem čl. 5. st. 3. Konvencije da su azerbajdžanski sudovi propustili dati odgovarajuće i dostatne razloge za produljenje pritvora te temeljem čl. 18. u vezi čl. 5. st. 3. da su time njihova konvencijska prava ograničena suprotno svrsi koja je predviđena Konvencijom.

OCJENA ESLJP-a

Članak 5. st. 3.

Da bi se određeno postupanje moglo karakterizirati kao trgovanje ljudima u smislu čl. 4. U odnosu na prigovor podnositelja da su azerbajdžanski sudovi, propustili opravdati potrebu njihovog lišenje slobode i ponuditi valjane razloge zašto im je određen pritvor, ESLJP je istaknuo da su osnovna načela u tom smislu sažeta u presudi [Buzadji protiv Moldavije \[VV\]](#),

stavci 84.-91¹. U spomenutoj presudi, ESLJP je ponovio da članak 5. stavak 1. točka c i članak 5. stavak 3. Konvencije čine cjelinu, na način da članak 5. stavak 1. točka c Konvencije navodi osnove po kojima pritvor uopće može biti dopušten dok članak 5. stavak 3. Konvencije propisuje postupovna jamstva, uključujući i pravilo razumnog roka trajanja pritvora do suđenja, čime se uređuje njegova duljina. Prema utvrđenoj praksi ESLJP-a, postojanje opravdane sumnje predstavlja *condicio sine qua non* za određivanje i produljenje pritvora, no nakon određenog vremena postojanje opravdane sumnje, samo po sebi, neće biti dostatan razlog za produljenje pritvora. Stoga, u takvim predmetima ESLJP utvrđuje:

(i) opravdavaju li drugi razlozi koje su pravosudna tijela navela i dalje lišavanje slobode te (ii) ako su ti razlozi odgovarajući i dostatni, jesu li nacionalne vlasti pokazale posebnu revnost u provođenju postupka ([Idalov protiv Rusije \[VV\]](#), stavak 140.).

Temeljem odluka azerbajdžanskih sudova, podnositelji zahtjeva proveli su ukupno jednu godinu, jedan mjesec i 29 dana u pritvoru čekajući presudu. Analizirajući predmetne odluke o određivanju pritvora, ESLJP je utvrdio da su azerbajdžanski sudovi koristili standardne predloške i formulacije te da su se ograničili na ponavljanje apstraktnih i općenitih razloga za pritvor, bez navođenja zašto su te razloge smatrali relevantnim u predmetima podnositelja, niti su ih povezali s činjenicama predmeta. Dodatno, azerbajdžanski sudovi kao jedan od razlog produljenja pritvora naveli su da je potrebno više vremena za dovršetak istrage, a što sukladno članku 5. stavku 3. Konvencije, ne odgovara niti jednom od dopuštenih razloga za pritvaranje osobe do suđenja ([Mammadov i drugi protiv Azerbajdžana](#), stavak 99.). Konačno, ESLJP posebno je istaknuo da su nacionalni sudovi u potpunosti zanemarili činjenicu da je drugi podnositelj zahtjeva bio maloljetan kada mu je određen pritvor te da se u njegovom predmetu pritvor trebao koristiti restriktivno, samo ako je nužan i u najkraćem mogućem trajanju.²

Slijedom navedenog, ESLJP je utvrdio da su azerbajdžanski sudovi propustili ponuditi odgovarajuće i dostatne razloge koji bi opravdali potrebu za produživanjem pritvora te da je došlo do povrede članka 5. stavka 3. Konvencije.

Članak 18. u svezi s člankom 5. st. 3.

Promatrajući predmet podnositelja iz perspektive granica primjene ograničenja prava, ESLJP je istaknuo da su podnositelji zahtjeva kazneno gonjeni i osuđeni po istom zakonskom okviru kao i podnositelji u predmetu [Rashad Hasanov i drugi protiv Azerbajdžana](#)³ (stavci 5.-12. i 65.-66.). No, za razliku od predmeta *Rashad Hasanov i drugi*, u kojem je ESLJP razmatrao jesu li podnositelji lišeni slobode bez osnovane sumnje da su počinili kazneno djelo te je li njihovo pravo ili sloboda bilo ograničeno zbog svrhe koja nije propisana Konvencijom, u ovom predmetu ESLJP je morao razmotriti jesu li odluke azerbajdžanskih sudova o produljenju pritvora imale prikrivenu svrhu, te ako su imale, je li predmetna prikrivena svrha bila

---

¹ Sažetak presude dostupan je na [hrvatskom jeziku](#)

² Konvencija UN-a o pravima djeteta i Zakonik o kaznenom postupku

³ Sažetak presude dostupan je na [hrvatskom jeziku](#)

prevladavajuća svrha ograničenja prava podnositelja na slobodu ([Merabishvili protiv Gruzije \[VV\]](#)), stavci 318.- 354.)⁴.

Ocjenjujući je li postojala druga, prikrivena svrha ograničenja prava na slobodu podnositelja, ESLJP je ponovno uputio na zaključke iz presude *Rashad Hasanov i drugi protiv Azerbajdžana* (stavci 122.-124.) u kojoj je utvrdio da je prikrivena svrha lišenja slobode podnositelja bila kažnjavanje i ušutkavanje članova NIDA zbog njihovog aktivnog sudjelovanja u prosvjedima protiv vladajućih struktura, prikazujući ih kao destabilizirajući faktor u društvu povezan s ilegalnim aktivnostima. Konkretno, u predmetu podnositelja tijela kaznenog progona; (i) jasno su ciljale članove NIDA i samu organizaciju, (ii) od samog početka kaznenog postupka nastojala se uspostaviti povezanost članstva podnositelja u NIDA-u s posjedovanjem narkotika i molotovljevih koktela, (iii) iskoristile su vrijeme pokretanja kaznenog postupka kao i naknadni pritvor podnositelja kako bi im onemogućili organiziranje i sudjelovanje u novim prosvjedima, (iv) pokušala su letke pronađene u stanovima podnositelja, s natpisom "demokracija hitno potrebna, tel: + 994, adresa: Azerbajdžan" prezentirati kao materijale koji su trebali poslužiti za poticanje nasilja i građanskih nemira. Stoga je ESLJP utvrdio da je i u predmetu podnositelja postojala prikrivena svrha ograničenja prava.

Posljedično, ESLJP je pristupio ocjeni je li prikrivena svrha - kažnjavanje i ušutkavanje podnositelja jer su bili članovi NIDA - bila i prevladavajuća pri ograničenju njihovoga prava na slobodu. U tom smislu, ESLJP je istaknuo da bi predmet podnositelja trebalo promotriti u kontekstu proizvoljnih uhićenja i pritvaranja koji su određeni građanskim aktivistima i javnim kritičarima vlasti, a koji su predstavljali zlouporabu kaznenog postupka ([Natig Jafarov protiv Azerbajdžana](#), stavci 64.-70., [Khadija Ismayilova protiv Azerbajdžana \(br. 2\)](#), stavci 113.-120. i dr.). Tragom tih utvrđenja, ESLJP je zauzeo stav da predmet podnositelja predstavlja obrazac postupanja nacionalnih vlasti. Nadalje, ESLJP je istaknuo da su azerbajdžanske vlasti posebice ciljale NIDA-u i njezinu upravu s ciljem paraliziranja njihovih aktivnosti i sprječavanja njihovog daljnjeg djelovanja. Konačno, činjenica da je prikrivena svrha ograničenja slobode podnositelja bila i prevladavajuća, može se iščitati iz propusta azerbajdžanskih sudova prilikom odlučivanja o produljenju pritvora podnositelja, a zbog kojih je ESLJP utvrdio da je došlo i do povrede članka 5. stavka 3. Konvencije.

Slijedom svega navedenog, ESLJP je zaključio da je došlo do povrede članka 18. Konvencije, a u svezi s člankom 5. stavak 3. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

20.000 eura na ime neimovinske štete svakom podnositelju

1.500 eura prvom i 2.000 eura drugom podnositelju na ime troškova i izdataka

---

⁴ Sažetak presude dostupan je na [hrvatskom jeziku](#)

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.